

Şehrin Yadigârları Söyleşileri 3 "Eskişehir Tayyare Tamirhanesi'nin 100'üncü Yılı"

Can EREL

Uçak Mühendisi

can.arel@canerel.com.tr

Cumhuriyetin ilk yılları olmasına, sahip olunan kıt kaynak ve ekonomik sorunlara rağmen "Havacılık" konusunu ülke gündeminin ilk sıralarına alınmıştır. Bu kapsamda, askeri havacılık ihtiyacı hava araçlarının üretimi ve bakım-onarım konularında faaliyetli göstermek üzere,

- T.C. Müdafaa-i Milliye Vekeketi (3,5 m DM),
- Junkers Flugzeugwerke A.-G. (3,5 m DM),

arasında 15 Ağustos 1925 günü imzalanan anlaşmaya göre Ankara'da Tayyare ve Motor Türk Anonim Şirketi (TvMTAŞ) kurulur.

TvMTAŞ tarafından,

- Dolaylı destekle, askeri yapıda **Eskişehir Tayyare Tamirhanesi (ETT)**
  - Doğrudan, özel girişim yapısında **Kayseri Tayyare Fabrikası (KTF)**
- tesislerinin oluşturularak 1926 yılında faaliyete geçirilmesi sağlanmıştır.

Bu tesisler "Ulusal Havacılık Endüstrisi" içindeki ilk tesislerdir; bu nedenle çalışmalarında 2026 yılı,

"Ulusal Havacılık Endüstrisi Yüz'ü"

olarak tanımlanmıştır.

Bu önemli yıl boyunca, her iki ilgili şehirde de anma ve kutlama etkinlikleri gösterilmesi konusunda ilgili mercilere yıllardır yapılan, geçen yıldan itibaren sıklaştırılarak sistematik hale getirilen başvuru ve davetler sonucu, öncelikle Eskişehir'de bazı hazırlıklar başlatılabilmektedir. Bunlardan biri de,

ilgili kurumda hizmet edenlerin oluşturduğu "Eskişehir Tayyare Tamirhanesi Emektarları (ETTE)" platformu olmuştur. Onlarca yıldır "Ne mutlu o toprağın insanına, o toprakta yaşayana ve bunun farkında olana..." deyişimle andığım bu şehirde, bu sürece destek vermek üzere,

- Eskişehir Valiliği

- Muharip Hava Kuvveti Komutanlığı,
- Dr. Yılmaz BÜYÜKERŞEN,

ile bizzat yaptığım görüşmelerde yılın önemi ve bu öneme uygun olarak yıl boyu sürmesi umut edilen faaliyetlerin gelişimi ve sonuçlarının da ilgili "Endüstriyel Kültür" kapsamına sağlayacağı katının maksimize edilmesi amacı ile hazırlanan "AÇIK DAVET" ve ayrıntıları sunulmuş, bu içeriğin dolaylı olarak Eskişehir Büyükşehir Belediyesi yönetimine iletilmesi de sağlanmış, Eskişehir Tayyare Tamirhanesi 100'üncü Yıldönümü" konusunun Valilik tarafından Mayıs 2026 içinde planlanan "Eskişehir Sempozyumu" kapsamında ayrı bir bölüm olması konusunda ön mutabakat sağlanmıştır.

Diğer taraftan, ETTE Platformu yönetim takımının,

- 1'inci Hava Bakım Fabrikası
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi
- Tepebaşı Belediyesi

yönetimleri nezdinde gerçekleştirdiği girişimler sonucu (28 Mart 2026 günü Kültür Merkezi'nde "Tanıtım Toplantısı", 3 Mayıs 2026 günü Havacılık ve Teknoloji Parkı'nda "Kutlama ve Fotoğraf Sergisi" gibi) bazı etkinlikler planlanmaya başlamıştır.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi tarafından,

- Şehre aydınlık bir gelecek vizyonu katmayı hedefleyerek kurgulanmış "2026 Eskişehir Yılı" isimli özel bir yerel kalkınma ve tanıtım dönemi içinde,
- Kent belleğini canlı tutmayı amacı ile şehrin tarihine tanıklık eden yapılar üzerinden geçmiş ile bugün arasında güçlü bir bağ kurmayı hedefleyen "Şehrin Yadigârları Söyleşileri" serisinin üçüncüsü olarak,

"Eskişehir Tayyare Tamirhanesi'nin 100'üncü Yılı" konusu belirlenmiştir.

Bu söyleşi,

Moderatör

Sergen ÇİRKİN (Müze Uzmanı)

İlk Oturum

Osman DEMİR (ETT Emektarı, Teknisyen)

İsmail ÇELİK (ETT Emektarı, Teknisyen)

Can EREL (ETT Emektarı, Mühendis Subay)

Ara

İkinci Oturum

Prof. Dr. Melih Cemal KUŞHAN (EsOGÜ Öğretim Üyesi)

Murat İlker ÇELİK (ETT Emektarı - Mühendis, TEİ GMY)

Ahmet ÖZDEMİREL (ETT Emektarı - Teknisyen, ESO YKÜ)

Taşbaşı Kültür Merkez Kırmızı Salon'da 28 Mart 2026 günü gerçekleştirilmiştir.

Bu hali ile "Ulusal Havacılık Endüstrisi Yüz'ü" çalışmalarımın ilki olarak kaydettiğim bu etkinliği ETTE Platformu adına Eskişehir Büyükşehir Belediyesi ile koordine eden Osman DEMİR'in anılan kurumun Eskişehir ve havacılığımız için ifade ettiği anlama odaklanan hitabı Ek-A içinde sunulmaktadır.

"Ulusal Havacılık Endüstrisi Yüz'ü" yılı için yıllar öncesinden hazırladığım içeriği güncelleyerek,

- Tayyare ve Motor Türk Anonim Şirketi (TvMTAŞ)

- Eskişehir Tayyare Tamirhanesi (ETT) Başlangıcından Günümüze Yapısal Gelişim Süreci
- ETT ile Gelenlerden Birkaçı ve Bir Örnek Ayrıntısı
- ETT İlgili Düşünülenler ve Gelecek Önerleri

bölmelerinden oluşan ve bu konuda kaynakta yapılan ilk paylaşım olarak "Ulusal Havacılık Endüstrisi Yüz'ünde Bir Havacılık Mabedi" başlıklı hitabımın özeti Ek-B içinde yer almaktadır.

Hitabımın ardından izleyiciye sürpriz sunduğum "[Başlangıçtan Günümüze, O Havacılık Mabedi](#)" çalışmamda yer alan fotoğraflardan bu ilk anma etkinliği için hazırladığım klibi -çoğunluğu o mabetten geçmiş izleyicilerle- paylaştım, göz yaşları ile...

Uzun bir süreden sonra, o yüce "Endüstriyel Ocak" ve "Havacılık Mabedi"nde beraber görev yaptığım, bu güzle şehir sayesinde tanıdığım dostlarla kısıtlı bir süre de olsa yeniden beraber olabilmemi sağlayan (öncesi - sırası - sonrası ile) bu söyleşi sürecini düşünen, projelendirerek hayata geçirenleri, katılıp değer katanlara müteşekkirim, canı- gönülden.

Bu vesile ile, ulusal hava ve uzay ekosistemlerimizdeki gelişmelerin oluşumu ve hayata geçmesine olanak sağlayanları, bunun için emek veren "Uçan" ve "Uçuran" tüm meslektaşlarımı şükranla ve saygıyla anarak günümüzdeki meslektaşlarımın her birine güven içinde emniyetli uçuşlar diliyorum 🌱.

O Havacılık Mabedi'ne VEDA ile...

"Ulusal Havacılık Endüstrisi Yüz'ü" Armağımı Ölümlük, ...

"[Başlangıçtan Günümüze, O Havacılık Mabedi](#)" Klibi

Ekler:

Ek-A (ETT Emektarı, Teknisyen Osman DEMİR Hitabı, 2 sayfa)

Ek-B (ETT Emektarı, Mühendis Subay Can EREL Hitabı, 9 sayfa)

Ek-C (İletişim Araçlarında "Şehrin Yadigârları Söyleşileri 3", 1 sayfa)

Yaşasın Türk Tayyareciliği!

ETT Emektarı, Teknisyen Osman DEMİR Hitabı

Şehrin Yadiğârları Söyleşileri 3: "Eskişehir Tayyare Fabrikası'nın 100'üncü Yılı"

Sayın Büyükşehir Belediye Başkan, Kıymetli Protokol Üyeleri, Değerli Misafirler, Saygı Değer Emektarlarımız ve Basınıımızın Kıymetli Temsilcileri;

Cumhuriyetimizin sanayi tarihinde müstesna bir yere sahip olan bu anlamlı gün vesilesiyle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Ben Osman DEMİR.

1974 yılında Eskişehir 1 nci Hava İkmal Bakım Merkezi Komutanlığı'nda göreve başladım ve 2018 yılında emekli oldum. 44 yıl boyunca bu köklü kurumun bir emektarı olmaktan gurur duydum ve bugün sizlerin karşısında bulunmaktan büyük onur duyuyorum.

2026 yılı, bildiğiniz gibi, Eskişehir yılı olarak ilan edildi. Ne anlamlı bir tevafuktur ki bu yıl aynı zamanda Eskişehir Tayyare Tamirhanesi'nin 100'üncü yılıdır.

Bir asır önce burada yükselen emek, bilgi ve vatan sevgisi, bugün hâlâ bu şehirle birlikte yaşamaktadır.

Eskişehir sadece bir şehir değil; Cumhuriyet'in üretim ruhunun ve havacılık hayalinin sembolüdür. Bu büyük mirası yaşatan emekçilerimizi saygı ve minnetle anıyoruz.

Genç Cumhuriyetimizin sanayileşme hamlesinin en önemli adımlarından biri olan bu müessese; yalnızca bir bakım ve onarım merkezi değil, aynı zamanda teknik bilgi birikiminin, yerli üretim kararlılığının ve milli havacılık idealinin simgesi olmuştur.

Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ortaya koyduğu çağdaşlaşma vizyonu doğrultusunda, ekonomik ve teknolojik bağımsızlığın temelleri bu topraklarda atılmıştır.

1926 yılında faaliyete başlayan Eskişehir Tayyare Tamirhanesi, yalnızca bir uçak onarım merkezi değil; aynı zamanda mühendislik kültürünün, teknik disiplinin ve üretim bilincinin geliştiği bir okul olmuştur.

Bu yapı, genç Cumhuriyet'in "kendi göklerinde özgür olma" idealinin somut bir yansımasıdır.

Sanayi ile eğitimin iç içe gelişmesi, Eskişehir'i sadece üretim yapan değil, aynı zamanda bilgi üreten bir şehir haline getirmiştir.

Anadolu Üniversitesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Osmangazi Üniversitesi Uçak Mühendisliği ve Sabiha Gökçen Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi gibi kurumlar, bu güçlü sanayi altyapısını akademik bilgiyle besleyen önemli merkezlerdir.

Bugün Eskişehir, Türkiye'nin havacılık ve savunma sanayisinin en önemli merkezlerinden biridir. Şehirde yaklaşık 60'a yakın havacılık firması faaliyet göstermekte; bu firmalar uçak motor parçaları, yapısal bileşenler, helikopter parçaları ve bakım-onarım alanlarında önemli çalışmalar yürütmektedir.

Bu firmalar arasında;

- TEI, milli uçak ve helikopter motorları üreten ülkemizin en önemli kuruluşlarından biridir.
- Alp Havacılık, F-22 ve F-35 gibi platformlara kritik parçalar üreten önemli bir özel sektör temsilcisidir.
- Savronik Elektronik, Savunma ve Havacılık, Coşkunöz Savunma ve Havacılık, Aycan Havacılık, Feza Havacılık ve daha birçok değerli firma, mühendislik ve üretim kabiliyetleriyle bu ekosistemi güçlendirmektedir.

Bu kuruluşların büyük bir kısmı, Eskişehir Havacılık Kümelenmesi çatısı altında organize olarak ortak bir sinerji oluşturmaktadır.

Kısaca Eskişehir;

- Havacılıkta ilk adımların atıldığı,
- Demiryolu sanayisinin büyüdüğü,

- Emek kültürünün kuşaktan kuşağa aktarıldığı,
  - Cumhuriyet ideallerinin üretimle hayat bulduğu,
- bir şehirdir.

Demiryolu atölyeleriyle başlayan sanayi kültürü, TÜLOMSAŞ ve bugün TÜRASAŞ ile güçlenmiş; Eskişehir'i üretimin ve emeğin merkezi haline getirmiştir.

Bu şehir; alın terinin, emeğin ve teknik disiplinin harmanlandığı bir sanayi merkezidir.

Yetiştirdiği mühendisler, teknisyenler ve ustalarla yalnızca üretim yapmamış; ülkemizin kalkınma sürecine yön vermiştir.

Yüz yıllık bu köklü geçmiş, bizlere önemli bir sorumluluk yüklemektedir.

Bu mirası korumak, geliştirmek ve gelecek nesillere aktarmak hepimizin ortak görevidir.

Bugün burada yalnızca bir fabrikanın değil;

Bir milletin "İstikbal göklerde!" vizyonunun,

Bir neslin emeğinin ve bağımsızlık iradesininin 100. yılına tanıklık ediyoruz.

1926 yılında Eskişehir'in bozkırında yankılanan ilk çekiç sesi, aslında bağımsız Türkiye'nin gökyüzüne attığı ilk imzaydı.

Tayyare Tamirhanesi; kısıtlı imkânlarla büyük işler başaran bir neslin, vatan savunmasını kendi elleriyle inşa etme iradesidir.

Yüz yıl önce "tamirhane" olarak başlayan bu yolculuk, bugün küresel ölçekte bir mükemmeliyet merkezine dönüşmüştür.

Bizler burada sadece uçak tamir etmiyoruz;

Türkiye'nin gökyüzündeki güvenini, caydırıcılığını ve mühendislik gücünü inşa ediyoruz.

Bir asırlık tecrübe, sarsılmaz bir disiplin ve hiç sönmeyen bir vatan aşkıyla; Eskişehir Tayyare Tamirhanesi ikinci yüzyılına güçlü ve hazır bir şekilde girmektedir.

Bugün bizlere düşen en önemli sorumluluk; bu büyük mirası korumak, yaşatmak ve gelecek nesillere aynı bilinç ve kararlılıkla aktarmaktır. Çünkü köklü geçmişine sahip çıkan milletler, geleceğini daha güçlü ve daha emin adımlarla inşa eder.

Bu vesileyle;

Eskişehir Tayyare Tamirhanesi'nin (günümüzdeki adıyla 1.Hava Bakım Fabrika Müdürlüğü'nün) 100'üncü yılı; Şehrimize, ülkemize ve genç nesillere ilham veren güçlü bir tarih bilinci olarak yaşamaya devam edecektir.

Bu gurur tablosunda emeği olan tüm büyüklerimizi saygıyla anıyor,

Fabrikamızda görev yapmış komutanlarımıza, yöneticilerimize, mühendislerimize, teknisyenlerimize ve işçilerimize minnet ve şükranlarımı sunuyorum.

Hayatta olmayanlara Allah'tan rahmet, hayatta olanlara sağlıklı ve uzun ömürler diliyorum.

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında, sanayi ve teknoloji alanındaki kararlılığımızın artarak devam edeceğine yürekten inanıyorum.

Bu anlamlı organizasyonda emeği geçen Büyükşehir Belediyesi Kent Tarihi ve Tanıtım Daire Başkanlığı'na ve üç yıldır birlikte olduğumuz "Tayyare Tamir Emektarları" grubuna ayrıca teşekkür ediyorum.

Gökyüzümüz ve kanatlarımız her zaman güçlü olsun!

Cumhuriyetimizin ve fabrikamızın 100'üncü yılı kutlu olsun!

İstikbal göklerde!

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

ETT Emektarı, Mühendis Subay Can EREL Hitabı

Şehrin Yadiğârları Söyleşileri 3: "Eskişehir Tayyare Fabrikası'nın 100'üncü Yılı"

Ulusal Havacılık Endüstrisi Yüz'ünde
Bir Havacılık Mabedi

Can EREL
Uçak Mühendisi

28 Mart 2026
Eskişehir

Gizlilik Bildirimi

Bu bildirim okuyanların **KURUMU/KURULUŞU**, **Can EREL (CE®)**, www.canerel.com.tr tarafından verilen sözlü ve hazırlanmış olduğu işbu sunum içeriğindeki yazılı ve görsel bilgilerin kendisine ait bilgiler olduğunu, sunum sırasında öğrenilen Can EREL'e ait ticari, teknik, ekonomik, finansal veya pazarlamaya ilişkin bilgiler dahil olmak ve bunlarla sınırlı olmamak üzere her türlü bilgiyi saklı ve gizli tutacağını, hiçbir kişi ya da kuruluşa ifşa etmeyeceğini ve ulaşma imkanı vermeyeceğini, sınırlı kapalı veya açık kaynakta paylaşmayacağını bunun için gerekli tüm tedbirleri alacağını, işbu sunumun amacı dışında kullanmayacağını kabul, beyan ve taahhüt eder.

KURUM/KURULUŞ, işbu sunumun (*başlık hariç*) içeriği ve **CE®** ile arasındaki iş ilişkisi hakkında yazılı ve görsel medyada **CE®** yazılı onayı olmaksızın hiçbir açıklama yapamaz.

KURUM/KURULUŞ, işin gerçekleştirilmesinde görev alan üçüncü kişi ve kurumların da bu gizlilik kurallarına uymalarından sorumludur.

İçerik

Tayyare ve Motor Türk Anonim Şirketi (TvMTAŞ)

Eskişehir Tayyare Tamirhanesi Başlangıcından Günümüze Yapısal Gelişim Süreci

Eskişehir Tayyare Tamirhanesi ile Gelenlerden Birkaçı ve Bir Örnek Ayrıntısı

Eskişehir Tayyare Tamirhanesi İlgili Düşünümler ve Gelecek Önerileri

www.canerol.com.tr @2025

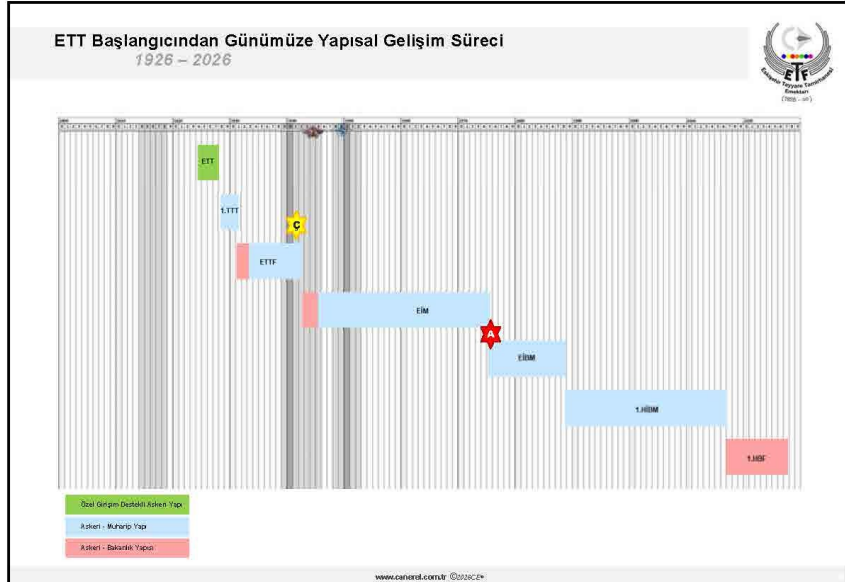
حومناش

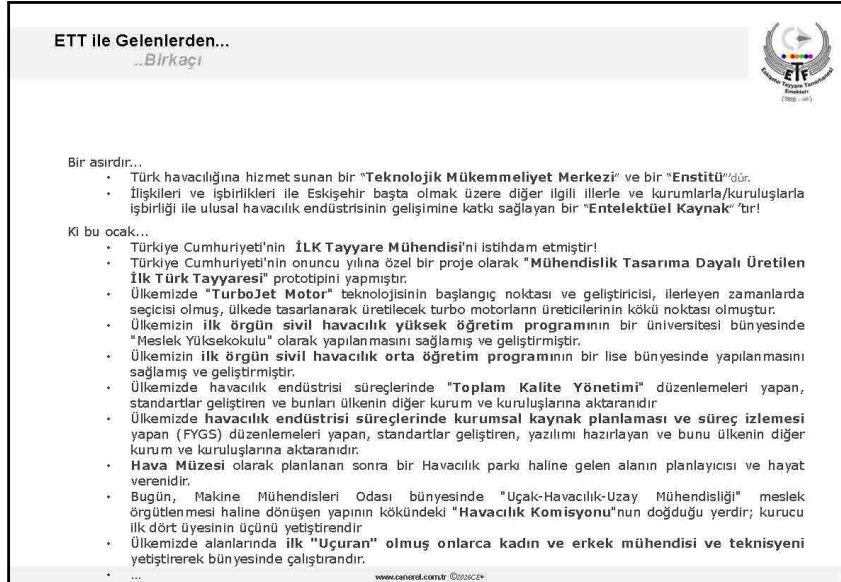
Tayyare ve Motor Türk Anonim Şirketi
(TvMTAŞ)
(1925 >)

www.canerol.com.tr @2025

2

ETT ile Gelenlerden Bir Örnek Ayrıntısı...
..T.C.'nin İlk Tayyare Mühendisi & Tasarıma Dayalı İlk Tayyaresi

www.canerel.com.tr @2020

ETT ile Gelenlerden Bir Örnek Ayrıntısı...
..T.C.'nin İlk Tayyare Mühendisi & Tasarıma Dayalı İlk Tayyaresi

"Her fani adı, anısı ve eseri son kez anılana kadar yaşar."
~Kızılderili

Ya Vefa?

Eskişehir...

- Salâh adını biliyor mu / izi var mı?
- Naşide Saffet'i biliyor mu?
- MMV.1 tayyaresini biliyor mu / izi var mı?

İnönü...

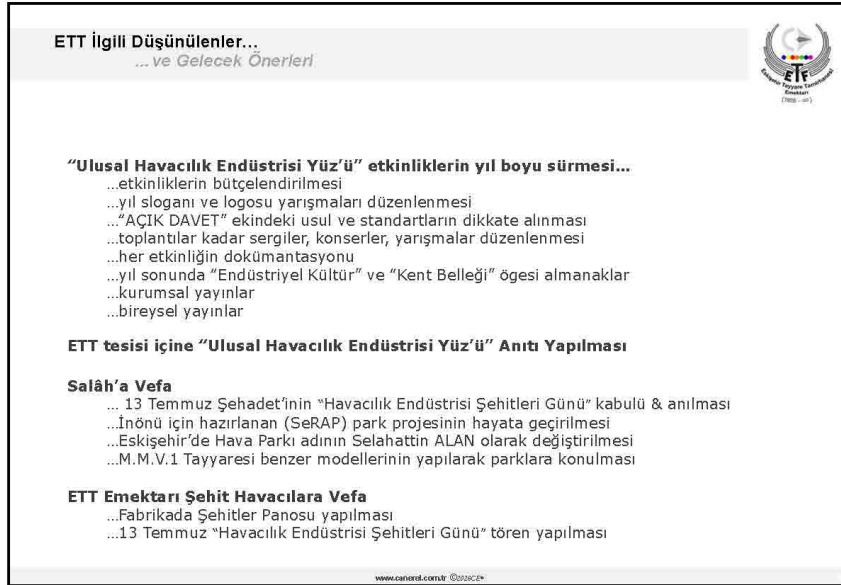
- Salâh adını biliyor mu / izi var mı?

Okullar...

- Salâh'ı biliyor mu?
- Cumhuriyet Dönemi havacılık endüstrisi gelişimi ve sorunlarını araştırıyorlar mı?
- Uçak Mühendisliği programı girişinde Salâh fotoğrafı ve hayatı var mı?

**Eskişehir'e havacılık izi bırakan havacılık yolunda Eskişehir'de şehit olan ALAN...
13 Temmuz şehadet gününde anılıyor mı?**

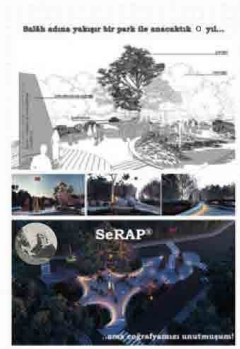
www.canerel.com.tr @2020

ETT İlgili Düşünülener...
...ve Gelecek Önerleri - ETT Emektarı Şehit Havacılar Vefa

Buğün adına yakışır bir park ile anımsatılacak 0 yıl...

SeRAP

Selâhattin (Reşit) ALAN

Hüsnü BAŞMAK, Güner CANDEMİR, Hamdi ÇAYIRLI, Orhan İGOT, Ruhi SAKİM
Rifat ÇEKİCİ, Muzaffer İŞİTAN, Recep HALLI, Kazım GÖKÇAN, İslam TOSUN

www.caher.com.tr @cahcer

Araştırılacak, Yapılacak, Anlatılacak...
...o kadar çok ki!

Mağ'nin Beş Tonu

"AÇIK DAVET"
...o yüzden!

www.caher.com.tr @cahcer

Kaynakça

- Can EREL; "*Ulusal Havacılık Endüstrisi Yüz'ü Genel Önerileri*"; Ocak 2026.
- Can EREL; "*Ulusal Havacılıkta 2026; ETT & KTF Yüzüncü Yıldönümü*"; Ocak 2026.
- Can EREL; "*Ulusal Havacılıkta 2025 - TOMTAŞ'ın Yüzüncü Yıldönümü*"; Ocak 2025.
- Can EREL; "*Ulusal Havacılıkta 2025 Yılındaki Yüz Yıldönümleri*"; Ocak 2025.
- Osman YALÇIN; "*Türk Harp Sanayi Tarihi*"; Gazi Üniversitesi Doktora Tezi, 2008.
- 1'inci Hava İkmal Bakım Merkezi Albümü (1986 - 2002)
- 1'inci Hava İkmal Bakım Merkezi Albümü (1926 - 1986)
- Hava Kuvvetleri Komutanlığı Yayını; "*Türk Hava Kuvvetleri Birlik ve Müesseselerinin Tarihiçesi*"; Harp Tarihi Şubesi; Eskişehir, 1966.

www.canerel.com.tr @canerel

Ulusal Havacılık Endüstrisi Yüz'ünde
Bir Havacılık Mabedi

Sabrınıza teşekkürler...
... düşünce ve önerilerinizi öğrenmekten memnuniyet duyuyorum.

www.canerel.com.tr

İletişim Araçlarında....

Şehrin Yadiğârları Söyleşi:
"Eskişehir Tayyare Tamirhanesi'nin 100'üncü Yılı"

"Ulusal Havacılık Endüstrisi Yüz'ü" etkinliklerinin ilki şehrin reklam panolarında..

Gece...

Gündüz...

[Şehrin Yadiğârları Söyleşi: "Eskişehir Tayyare Fabrikası'nın 100'üncü Yılı"](#)

[Eskişehir'de tarihi gurur: Tayyare Tamirhanesi 100 yaşında](#)

[Türk Havacılık Endüstrisi 100'üncü Yılında Eskişehir'de Konuşulacak...](#)

[Eskişehir'de Tarihi Gurur: Tayyare Tamirhanesi 100 Yaşında](#)

[EBB: "Şehir Yadiğârları Söyleşileri"](#)

[Uçak Bakımında Türkiye'nin En Köklü Kurumu 100 Yaşında](#)

[EBB: "İstikbalin Şehri: Tayyare Tamirhanesi 100 Yaşında"](#)

[Es Tv: "Tayyare Tamirhanesi 100 Yaşında"](#)

[İstikbalin şehri: Tayyare Tamirhanesi 100 yaşında](#)

[Eskişehir Tayyare Tamirhanesi, kuruluşunun 100. yılında anıldı](#)

[İstikbalin Şehri Tayyare Tamirhanesi 100 Yaşında](#)

[Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Tayyare Tamirhanesi'nin 100. Yılına Özel Programla Andı](#)

[İstikbalin Şehri Tayyare Tamirhanesi 100. Yılında Anıldı](#)

[Eskişehir Tayyare Tamirhanesi, 100'üncü kuruluş yılında söyleşi programıyla anıldı](#)

[İstikbalin Şehri Tayyare Tamirhanesi 100 Yaşında](#)

[Eskişehir, Cumhuriyet tarihinin havacılık hafızasıdır](#)

Not: Zafer beye ulaşamadım; lütfeder beni ararsa içerik, kullanılan bilgilerin kaynağı konularında paylaşmak istediklerim var.